

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő és kiadó: SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. KIADJA: A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYLETE. budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Tel.: 297—069.

Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekkszámlája: 41.951.

A gyámhatóságok és a kir. közjegyzők együttműködése.

Irta: Dr. Szokolay Leó a székesfőváros árvaszékének elnöke, egyetemi magántanár.

Első közlemény.

Amikor e tekintélyes jogi folyóirat agilis főszerkesztőjének megtisztelő felkérésére első ízben van alkalmam ezeket a hasábokat egy szerény dolgozat számára igénybe venni, úgy érzem helyesen járok el, ha nem valamely különleges jogi témáról írok, hanem általában a gyámhatóságok és a kir. közjegyzők tevékenységének érintkezési pontjait vizsgálom és a minél zavartalanabb, valamint eredményesebb együttműködés előmozdításának módjait teszem szóvá.

A székesfőváros törvényhatóságának közigazgatási bizottságához intézett évi jelentéseimben több ízben kifejeztem árvaszéki elnöki működésem első napjától vállalt azt a törekvésemet, hogy a vezetésem alatt álló hatóság a kir. közjegyzői karral kölcsönös megértésben és becsülésben működjék együtt. Úgy vélem, mind a budapesti kir. közjegyzői kamara illusztris elnöke, mind e folyóirat főszerkesztője, de a székesfőváros árvaszékével kapcsolatba került többi közjegyző urak is megerősíthetik, hogy ez a törekvésem nem maradt papíron és a mindennapi hivatali munkában is érvényesül.

Ennek a tetszetősen hangzó törekvésemnek előrebocsátása nem captatio benevolentiae akar lenni cikkem közjegyző-olvasói irányában. Inkább azt a célt szolgálja, hogy megvilágítsam az együttműködésnek jogpolitikai szükségességét.

Dr. Szokolay Leó: A gyámhatóságok és a kir. közjegyzők együttműködése.

Dr. vitéz Fekete László: Az 1600/1944. M. E. sz. kormányrendelet. A nyugdíjintézet közgyűlése.

Közlemények.

Kinevezés.

Athelyezések.

Halálozás.

A közjegyzők felsőházi tagválasztása.

A pécsi kamara felterjesztése az igazságügyminiszterhez.

Az örökhatározó akaratának tiszteletben tartása. (Östör Lajos dr.)

Kézbesítések Romániában.

Allampolgárság és idegenek öröklése a felszabadult erdélyi részekben.

(Horváth Sámuel dr.)

Fuvardíj hagyatéki ügyekben.

Allásközvetítések.

Rendelet.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Magyar Jogi Szemle.

Dolgozataimban és jogászegyleti valamint egyetemi előadásaimban több ízben alkalmam volt kifejtetni, hogy nem az individuális, hanem a szociális magánjogi szemléletnek vagyok a híve. Ennek szemüvegén át nézve a dolgokat, a jogszolgáltatás terén a perenkivüli tevékenységek rendkívüli fontosságát ismerhetjük fel. Ha ugyanis az olcsóbb és egyszerűbb perenkivüli eljárásaink jól működnek, ha a felekre nézve megnyugtatóan és jogi szempontból is kifogástalanul rendezzük peren kívül a vagyoni és személyi jogviszonyokat, akkor a peres jogviták számát, a költségesebb perek szükségét, tehát a represszív bírói tevékenységet csökkentjük, ami által a jogbiztonság is fokozódik.

Az örökösödési eljárás perenkivüli eljárás, tehát a hagyatékokat tárgyaló kir. közjegyzőknek erre vonatkozó tevékenysége kétségtelenül perenkivüli bírói funkció.

A gyámhatósági eljárást a külföldi jogrendszerek természetesen perenkivülinek minősítik,² mert ezt a tevékenységet külföldön csaknem kivétel nélkül bíróságok fejtik ki. Hazai jogirodalmunknak is van igen tekintélyes elméleti álláspont,³ mely szerint a gyámhatósági eljárás perenkivüli eljárásnak tekinthető. A magam részéről ugyan nem csatlakozhatom ehhez a felfogáshoz, mert nézetem szerint a gyámügyi eljárás — minden tételes megoldástól eltekintve — mint nem pártatlan, bírói, hanem protektív közületi tevékenység sui generis közigazgatási eljárás. Azonban a gyámhatósági funkciónak számos mozzanata van, amely a magánjogi rend megvalósulását szolgálja és ezen az alapon a perenkivüli eljárásokhoz való hasonlóságá kétségtelen.

A fenti megállapításokból következik, hogy a gyámhatóságok és a közjegyzők azonos célból, vagyoni és személyi jogviszonyoknak egyszerűbb, gyorsabb és olcsóbb eljárás során történő rendezése céljából fejtenek ki peren kívül eső, közigazgatási illetve bírói jellegű tevékenységet.

Kívánatos tehát, hogy ezek az azonos célú és gyakran azonos tárgyú funkciók minél kevesebb zökkenővel és minél teljesebb összhangban történjenek.

* * *

Ha a kir. közjegyzők széleskörű tevékenységét vizsgáljuk, kitűnik, hogy az nemcsak a hagyatéki ügyekben, hanem a legkülönbözőbb ügyekben érintkezik a gyámhatóság működésével. Kétségtelen ugyanis, hogy jogszabályaink szerint a kir. közjegyzők is készíthetnek az ügyfelek számára beadványokat és okiratokat. A gyakorlatban sűrűn előfordul, hogy kir. közjegyzők az irodájukban közjegyzői okiratba foglalt örökbefogadási,

¹ Gyámügyi közigazgatásunk fejlődése és reformja. Vár. Szemle 1926. 1—2. sz. 27. l. Gyámügy és korszellem. Vár. Szemle 1940. Különlenyomat 6. l. Jog, szociápolitika és gyermekvédelem. Magy. Jogi Szemle 1943. 20. sz. 573. l.

² Endemann: Lehrbuch des Bürg. Rechts II. 732. l. Brand—Hensel: Die Vormundschafts-, Familienrechts- u. Fürsorgeerziehungssachen, Berlin: 1931. 1. l.

³ Magyary Géza—Nizsalovszky Endre: Magy. Polgári Perjog, Bp. 1937. 20—22. l.

adásvevési, csere- és kölcsönszerződéseket s a kiskorúak elhelyezésére, tartására, láthatására vonatkozó megállapodásokat beadvány kapcsán betérjesztik az árvaszékhez.

Ezeknek a jogügyleteknek minél gyorsabb érdemi elbírálása érdekében kívánatos, hogy a közjegyzői beadványok, a lehetőség szerint, tartalmazzzák azokat az adatokat, amelyek alapján a kiskorúak ügyének árvaszéki előzménye könnyen megtalálható. Ha erre mód van, kívánják be az ügyfelektől az érdekelt kiskorúak ügyére vonatkozó valamely árvaszéki határozat keltét és számát, ha pedig ilyen nincs, tudják meg a kiskorúak atyjának vagy anyjának pontos elhalálozási idejét és helyét s közölgék a beadványban. Ilyen adatok hiányában ugyanis az árvaszék esetleg heteket tolt el az előzmény köteleességszerű kiderítésével. S ez nem önmagáért való bürokrácia, hanem a helyes eljárás mellőzhetetlen rendje. Például, ha özvegy nő adja örökbe kiskorú gyermekét, a szerződést nem lehet azonnal jóváhagyni, hanem ki kell deríteni, hogy az illetékes gyámhatóság megerősítette-e már az anyát t. és t. gyámi tisztben, ha pedig ez nem történt meg, az árvaszék nem pótolhatja azonnal, mert fel kell kutatnia az atya halálesetfelvételét és megállapítani, hogy az atya nem zárta-e ki az anyát a gyámságból és nem nevezett-e gyámot.

Ha a kiskorúak ingatlanának eladására vonatkozó szerződést mutat be a kir. közjegyző a gyámhatósághoz, előbb ki kell deríteni, hogy az ingatlant öröklés, ajándékozás vagy egyéb juttatás címén szerezték s az erre vonatkozó gyámhatósági jóváhagyás előírataihoz kell kapcsolni az elbírálendő új jogügyletre vonatkozó beadványt és mellékleteit. Ez nemcsak a hivatali ügykezelés rendje miatt történik, hanem azért is mert az előző jogügylet és az azzal netán kapcsolatos kikötések, terhek, stb. ismerete nélkül az újabb jogügylet megnyugtató módon el nem bírálható.

Alapvető fontosságú az illetékes gyámhatóság kiderítése s e tekintetben, ha nem hagyatéki ügyről van szó, alkalmazkodni kell az 1877:XX. t.-c. 198. és 201. §-aihoz.

Ingatlanra vonatkozó jogügylet esetén a C. lapot is feltüntető tkvi kivonat nem mellőzhető. Még az olyan adásvételi szerződés esetén is látni kell a tkvi kivonatot, amikor az atya visszatérítési igény nélkül sajátjából fizeti ki a kiskorú részére megvett ingatlan vételárát. Ugyanis a 8900/1934. M. E. rendelet szerint az ingatlant terhelő öröklési, ajándékozási és vagyonatruházási illeték kamatostúl két évig, tkvi bejegyzés nélkül is, megelőzi az ingatlant terhelő magánjogi követeléseket. Tehát fontos az árvaszék részére annak ismerete, hogy az eladó az ingatlant mikor szerezte s ha a szerzés két éven belül történt, szükség van a pénzügyi hatóságnak olyan igazolására, mely szerint az ingatlant a tulajdonszerzés időpontjában illetékhátralék nem terhelte. Ennek hiányában ugyanis a kiskorú ingyenesen hozzájuthat egy kisebb értékű és tehermentesnek látszó ingatlanhoz, amelyet azonban telekkönyvön kívül s egyetemlegesség alapján egy nagy összegű illetékhátralék terhel s azért a szerző kiskorú egyéb vagyonával is felelős.

*

Az ajándékozási szerződés érvényességi kelléke, hogy a megajándékozott az ajándékot elfogadja. Ha tehát az atya vagy a t. és t. gyámi tisztet

betöltő anya ajándékoz kiskorú gyermekének vagy a gondnoki tisztet viselő valamelyik szülő ajándékoz gondnokság alatt álló gyermekének, — a fennálló jogi érdekösszeütközés folytán az ajándékozó törvényes képviselő nem képviselheti a megajándékozott gyermeket s ilyenkor ügygondnokrendelésre van szükség. Szórványosan előfordul, hogy a szerződést készítő kir. közjegyző maga alkalmaz ügygondnokot. Ez gyakorlati szempontból célszerű lehet, de jogilag kifogásolható, mert ilyen esetben a kir. közjegyzőt az ügygondnokrendelés joga nem illeti meg.

*

Különélő házastársak gyakran kötnek kir. közjegyző előtt megállapodást a nő- és gyermektartásdíj tekintetében. Ilyenkor az a helyes, ha a közjegyzői okirat a kétféle tartásdíjat külön-külön meghatározott összegben tünteti fel, mert utóbb, nézeteltérés esetén, a szülők között éles vita támadhat abban a kérdésben, hogy mennyi esik az egyességre megállapított összegből a gyermekek tartására s így a gyámhatóságnak nincs módja a végrehajtás iránt intézkedni.

A házassági bontóper előtt vagy annak tartama alatt a házastársak számos esetben közjegyzői okiratban rendezik vagyoni és személyi viszonyaikat és ezzel kapcsolatban egyességet kötnek a kiskorú gyermekek elhelyezése, tartása és láthatása kérdésében. Ilyenkor célszerű, ha az eljáró kir. közjegyző azt tanácsolja a feleknek, hogy az okiratot mindjárt létrejötté után terjesszék be a gyámhatósághoz, mert így módja van a gyámhatóságnak az egyességet, — az 1930:XXXIV. t.-c. 137. §-a, illetve az 1894:XXXI. t.-c. 103. §-a értelmében tudomásul venni és végrehajtható véghatározat joghatályával felruházni.

Ha pedig csak hónapok vagy évek múlva mutatja be az egyességet valamelyik fél az árvaszékhez — és pedig rendszerint abban az esetben, mikor vita támad a szülők között, vagy az egyik nem hajlandó alkalmazkodni az egyességhez, — a jóhiszemű fél hátrányos helyzetbe kerül, mert akár a gyámhatósági illetékesség tekintetében keletkezett vita, akár a jóváhagyó véghatározat ellen a másik fél részéről beadott fellebbezés elbírálása jelentősen késlelteti az egyesség végrehajtását.

* * *

A gyámhatóságok és a kir. közjegyzők tevékenységének legtöbb érintkezési pontja természetesen a hagyatéki ügyekkel kapcsolatban állapítható meg.

Bár a végrendeletalkotás kívül esik az örökösödési eljárás keretén, néhány mondatban mégis szóváteszem, mert a kir. közjegyzők számos végrendeletet készítenek és erre vonatkozó működésük során alkalmuk van a végrendelezőket megfelelő tanáccsal ellátni és őket helytelen, lehetetlen vagy túlságos nehézségeket okozó rendelkezésektől eltéríteni.

A végrendelezők, olykor a végrendeletet készítő személy tanácsára, nagy előszeretettel kötik meg örökösüket az utóöröklési jog gyakran alig elviselhető korlátaival. Az örökhagyókat rendszerint jószándék vezeti, amikor gyermekeik leszármazói részére utóöröklési jogot biztosítanak. Úgy vélik, hogy a vagyon állagát megmentik az unokák számára s a vagyon

jövedelme kellő megélhetést, támogatást nyújt az előörököstül kijelölt gyermekeknek. Azonban az utóbbi évtizedek gazdasági válságai olyan kilengéseket idéztek elő az ingó- és ingatlanvagyon értékében és jövedelmezőségében, amelyeket a kivételes gazdasági érzékű végrendelezők sem láthattak előre. Így számos esetben megtörtént, hogy az örökhagyók akarata ellenére, gyermekeik egész életükben nyomorogtak, mert az utóöröklési joggal terhelt vagyon jövedelme katasztrófálisan lecsökkent. Az utóöröklési jognak az élő és netalán születendő leszármazók részére történő biztosítása az örökhagyó igazságérzetén alapszik és valamennyi unokájának megfelelő részletését célozza. De arra a legtöbb örökhagyó nem gondol, hogy ha *fiú* gyermeke netán születendő leszármazói részére köt ki utóöröklési jogot, fia sohasem juthat örökrészehez, mert még 80 éves korában is születhetnek gyermekei s így az utóöröklési jog feljegyzésének törlése el nem érhető.

Az érdekelt előörököstök gyakran fordulnak kéréssel a gyámhatósághoz, hogy magas korukra vagy hosszú idő óta tartó gyermektelenségükre tekintettel, minősítse tárgytalannak az utóöröklési jogot. A gyámhatóság kelátja a folyamodók kérésének méltányosságát, gyakorlati szempontból való megalapozottságát, de a jogszabályok, valamint a bírói gyakorlat szigorúsága folytán nincs módja a kérést teljesíteni. Ilyenkor értetlenségei, gyakorlatiatlansággal, ridegséggel vádolják az árvaszéket, szemére hányják, hogy soha meg nem születő személyek képzelt érdekét védi az élő kiskorúaknak, valamint azok szüleinek nagyon is valóságos és alapos érdekével szemben. Még nehezebb az árvaszék helyzete, ha a netán születendők gondnoka, jogi tájékozatlansággal vegyes jóindulatból a kéréshez hozzájárult.

Mindezekre tekintettel célszerűnek és kívánatosnak tartanám, ha a kir. közjegyzők az utóöröklési jog kikötésének gyakorlati következményeit és jogi hatásait részletesen megvilágítanák a végrendelezőknek és számukra kiegészítő megoldásként vagy a maradékutóöröklést, vagy az utóöröklési jog bármilyen biztosításának mellőzését ajánlanák vagy azt, hogy a netán születendők utóöröklési jogát a végintézkedést tevők az élettapasztalat szerint korlátozzák, például az előörökös 50—55 éves korának eléréséig.

*

Az Öe. 34. §-a értelmében, ha a halálesetfelvétel adatai vagy a végrendelet tartalma szerint kiskorú vagy gondnokolt vagy távollevő, továbbá méhmagzat, még meg nem született utóörökös, utóhagyományos van érdekelve: a közjegyző a végrendelet hivatalos másolatát megküldi a gyámhatóságnak.

Ez a szakasz zárójelben a 71. §-t említi, amely viszont a tekintetben, hogy melyik az illetékes gyámhatóság, elsősorban az 1877:XX. t.-c. 198. §-ára utal.

A hagyatéki ügyek gyorsabb lebonyolítása érdekében kívánatos, hogy mind a végrendeletek mind a tárgyalási jegyzőkönyvvel kapcsolatos iratok minél előbb a valóban illetékes gyámhatósághoz jussanak.

Ezért azt ajánlom, hogy a végrendelet kihirdetése s a hagyaték tárgyalása során eljáró közjegyző a gyámhatósági felügyelet alá tartozó személyek törvényes képviselőitől vagy hozzátartozóitól tudja meg, vajjon

a szóbanlévő kiskorú, gondnokolt, stb. érdekében intézkedett-e már valamely árvaszék s ha igen, melyik, mikor, minő számú határozattal.

Ha előzően gyámhatósági intézkedés nem történt, kétségtelen-e az érdekelt személy községi illetősége? Ha igen, abban az esetben erre hivatkozással az 1877. XX. t.-c. 198. §-a alapján elsősorban illetékes árvaszéknek kell megküldeni a végrendelet másolatát, a gondnok kirendelése iránti megkereséseket, a hagyatéktárgyalási jegyzőkönyvet, stb.

Ha azonban a községi illetőség alapján illetékes árvaszék ki nem pühatolható, vagy az illetékes gyámhatóság külföldön van, — az értesítéseket, megkereséseket nem a kiskorú, gondnokolt tartózkodási helye, tehát nem az 1877. XX. t.-c. 201. §-a szerint illetékes árvaszékhez kell eljuttatni, hanem az Öe. 71. §-ának 5. bek. értelmében ahhoz az árvaszékhez, amelynek területkörében a hagyatéki bíróság illetékességének megállapításánál alapul vert község van.

Sajnos, ezt a jogszabályt olykor a közjegyzők sem tartják szem előtt, számos árvaszék pedig figyelmen kívül hagyja és előszeretettel teszi át a hagyatéki iratokat a gyámsági törvény 201. §-a szerint a sürgős gyámsági ügyekben (de nem hagyatéki ügyekben) kivételesen eljárásra hivatott társhatósághoz.

(Jövő számban folytatjuk.)

Az 1600 1944. M. E. sz. kormányrendelet.

A.

A zsidók vagyonának bejelentése és zár alá vétele tárgyában kelt e kormányrendelet

bizonyos személyek bizonyos vagyontárgyaira vonatkozólag bizonyos ügyleti korlátozást állít fel.

Ez a mondat így — hogy úgy mondjam — három ismeretlent (a három „bizonyos”) tartalmaz; *x* a „bizonyos személyek”, *y* ezek „bizonyos vagyontárgyai” és *z* amazok e vagyontárgyaira vonatkozó „bizonyos ügyleti korlátozások”.

Az alábbiakban — továbbra is a matematika nyelvén szólva — „behelyettesítem” *x*, *y* és *z* helyébe a megfelelő fogalmakat.

Ad x. Ama „bizonyos személyek”, akiket s csak akiket e r. az *y* és *z* alatt foglaltak szerint érint, azok, akik a r. 14. §-a értelmében zsidók s nem kivételezettek.

E 14. §. szerint a szóbanlévő r. alkalmazása szempontjából — egyezően az újabb, túlnyomóan közjogi s közigazgatási jogi vonatkozású egyéb szabályokkal (így 1210/1944. M. E., 1220/1944. M. E. sz. r. stb.) — annak megállapításában, ki zsidó s ki nem zsidó, az 1941 : XV. t.-c. (az ú. n. fajvédelmi törvény) 9. s 16. §-ainak rendelkezései¹ irányadók, azzal a bizonyos fokú tágitással, hogy a félvér — még akkor is, ha szülei házasságkötésükkor nem voltak keresztény felekezetűek — az esetben, illetve ama bontó feltételtől függően, hogy nem kötött vagy a jövőben nem köt oly személlyel házas-

ságot, kinek csak egy nagyszülője is az izraelita hitfelekezet tagjaként született, nemzsidó, ha a fajvédelmi törvény 9. §. ut. bek.-ben foglalt, e t. c. alkalmazása szempontjából azonban ezután is csak igazságügyminiszteri felmentés alapjául megjelölt ténykörülmény (ő maga keresztény hitfelekezet tagjaként született vagy élete hetedik évének betöltése előtt ilyené lett s az is maradt) reá nézve fennforog: vagyis: a félvér csak e körülmény fennforgása esetén is a r. szempontjából — esetleg (ha t. i. bárcsak negyedvér zsidóval nem kötött házasságot) és bár csak az említett (ugyanilyen) bontó feltétel mellett — ipso facto nemzsidó, addig a fajvédelmi törvény alkalmazása szempontjából e ténykörülmény csak különös méltánylást érdemlő okból gyakorolható igazságügyminiszteri felmentésre nyújthat alapot.

Az, továbbá annak veleélő felesége, vagy özvegye és gyermekei, aki ezek szerint zsidó volna, még sem esik a r. rendelkezései alá — (kivételezettek), ha 1. az első világháborúban a r.-ben meghatározott kitüntésekben részesült, 2. legalább 75 %-os hadirokkant, 3. az Országos Vitézi Szék által igazoltan minősített ellenforradalmi tevékenységet, továbbá megszállt területeken a vonatkozó r.-ekben meghatározott magatartást tanúsított,² szintén kivételezettek továbbá a most dúló háború hadiözvegyei és hadiárvai végül — viszonyosság esetén — az itt tartózkodó külföldi állampolgár, ha állampolgárságát a Keok által kiállított megfelelő tanúsítvánnyal igazolja.

Ad y. Azok a „bizonyos vagyontárgyak”, melyek az alábbi (z), bizonyos ügyleti korlátozás alá esnek:

az *x* alattiak szerint a r. alá eső személyek ama vagyontárgyai, amelyek a r. 1. §-a értelmében bejelentési kötelezettség alá esnek.

Bejelentési kötelezettség alá esik pedig az ily személy egész vagyona, kivéve — az együttélő hozzátartozókkint 3.000—3.000 pengővel emelkedőleg — együttesen 10.000 pengő értéket meg nem haladó értékű, személyes használatra szolgáló lakásberendezési, ruházati és háztartási tárgyak, amennyiben azok nem műtárgyak, szőnyegek, ezüstneműek s más fényűzési tárgyak.

A r. így meghatározván a bejelentési kötelezettség alá eső vagyontárgyak körét, ezzel így egyúttal meg van határozva azon vagyontárgyak köre, melyekre az alábbiak szerinti ügyleti korlátozások fennállanak.

Itt mindjárt megemlítem, hogy a r. alá eső személy „egész vagyonából” nemcsak az említett értéket meg nem haladó, luxustárgy fogalma alá eső, háztartási stb. ingók hasítandók külön, hanem az 1942 : XV. t.-c. értelmében átengedési kötelezettség alá eső ingatlanok és egyéb vagyontárgyak s az ezekhez tartozó élő és holt felszerelés is;

míg azonban amazok semmiféle ügyleti korlátozás alá nem esnek, emezek esnek, de nem a r. szerinti, hanem továbbra is az 1942 : XV. t.-c. s a 4070/1943. M. E. sz. r. stb. korlátozásai alá.

¹ L. a részleteket illetően „Az 1941 : XV. t.-c. házasságjogi rendelkezései” című cikkemet Közlönyünk 1941. évi 10. számában.

² 7720/1939. M. E. sz. r. 66. §., 2220/1941. M. E. sz. r. 3. §., vagy 8550/1941. M. E. sz. r. 2. §.

Ad z. Az x alatti személyeknek (zsidók — nem kivételezettek) az y alattiak szerinti vagyontárgyai (luxustárgyat nem képező, maximum az említett együttes értékű háztartási ingók, stb. kivételével minden egyéb ingó, valamint az 1942: XV. t.-c. alá eső ingatlanok stb. kivételével minden egyéb ingatlan) tekintetében a r. (1. §. 6. bek.) értelmében a r. szerinti korlátozás abban áll, hogy

az említett kétirányú kihalás után fennmaradó s így az „egész vagyon“ tömegében visszamaradó

ingók tekintetében oly jogügylet, mely elidegenítésre vagy elzálogosításra irányul —,

ingatlan tekintetében pedig oly jogügylet, mely elidegenítésre vagy elzálogosításra, — az alább említendő speciális tkvi feljegyzés után pedig az elzálogosítás fogalmi körén túl³ — megterhelésre irányul,

Positív oldalra állítva a kérdést:

nem köthető. —

a személyi szempontból nem korlátozott személyek (nem zsidók, kivételezettek) mindennemű ügyletei —,

a személyi szempontból korlátozott személyek (nem kivételezett zsidók) oly ügyletei, melyeknek tárgya — legalább is közvetlenül — nem elidegenítés, elzálogosítás (megterhelés): p. o. meghatalmazás, örökbefogadás, a közigazgatási szabályok korlátai közt szolgálati szerződés, stb., végül végintézkedés⁴ —,

ugyanezen személyeknek bejelentési kötelezettség alá nem eső vagyontárgyak (luxus tárgy fogalma alá eső 10.000 P. esetleg + 3.000 P. együttes értéket meg nem haladó értékű háztartási ingók) tekintetében mindennemű ügyletei (elidegenítő és elzálogosító ügyletei is), továbbá

ugyanezen személyeknek — bár egyenest ingatlan- s többi ingó — vagyontárgyaikra irányuló oly ügyletei, melyeknek tárgya azonban nem elidegenítés, elzálogosítás (megterhelés), p. o. letétbe nem helyezendő (r. 4. és köv. §.) ingókra vonatkozó letéti-, haszonkölcsön-, bérleti szerződés, ingatlanra vonatkozólag pl. elvileg (mert persze a közigazgatási jellegű korlátozó szabályok itt is érvényesülnek) bérleti szerződés,

akadály nélkül megköthetők. —

Ezek a szempontok szabják meg jogügyletek készítésénél a kir. közjegyzők jövőbeni magatartását s ezek — tekintettel a r. 17. §-ában meghatározott s a „bármiképen közreműködő“ személyre is alkalmazható súlyos sanctiókra (elzárás, internálás) — igen alaposan s gondosan figyelembe veendő. Ha e kérdésben a lelkiismeretesség nagyon is indokolt, viszont a nemzsidók hátrányára túlzott skrupulozitással nehézségeket csinálni, azokat ügyletkötési szándékuk megvalósításában indokolatlanul akadályozni nem lehet.

Minthogy sem ennek, sem a többi ily irányú rendeletnek az nem lehet célja, hogy a fürdővízzel együtt a gyerek is kiöntessék.

³ Pl. haszonélvezeti terhelés megterhelés, de nem elzálogosítás.

⁴ Elidegenítés (Veräußerung, aliénation) csak élők közt lehetséges (J. Lex. 3. k. 254. o.) s mortis causa-ügyletnél elidegenítés, elzálogosítás (megterhelés) fogalmilag kizárt.

Itt nyomban előtölul a kérdés, ha vizsgálni *kell*, hogyan *tudja* a kir. közjegyző megállapítani az ügyletkötő fél hovatartozandóságát, hogy t. i. az a r. értelmében zsidó, kivételezett zsidó, vagy nemzsidó-e.

Előrebocsátom, hogy e sorok írásakor — sajnos — oly Ahnenpasszerü tanusítás, mely absolut hatállyal megállapítaná a személy e szempontbóli hovatartozandóságát, mégcsak intézményesítve sincs,⁵ ilykép a kérdés így el nem dönthető, viszont a kir. közjegyző nem lehet competens arra, hogy az ügyletkötés céljából hozzáforduló felek e szempontbóli minősítését — esetleg nyomozó eljárás útján — hacsak incidentaliter is eldöntse.

Abból a megfontolásból kiindulva, hogy a r. hatálya alól általában kivett (1. §. 5. bek.) mező- és erdőgazdasági ingatlanok tekintetében sem kellett s nem kell ezután sem, sem igazolás, sem nyomozás, hanem elegendő volt s — a vonatkozó rendelkezés ezután is hatályban maradván — ezután is elegendő a 3.600/1943. M. E. sz. r. értelmében⁶ az elidegenítő részéről tett ama ismert nyilatkozat: „Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy az 1941: XV. t.-c. 9. vagy 16. §-a értelmében nem vagyok zsidó“,

nézetem az, hogy nem az 1942. XV. t.-c. alá eső ingatlan (mező- vagy erdőgazdasági ingatlan, kis és nagyközség területén fekvő minden ingatlan), hanem más ingatlan (városi ház) vagy ingó elidegenítése esetén, úgyszintén bármely ingatlan vagy ingó elzálogosítás (megterhelése) esetén meg kell elégednünk az elidegenítő (elzálogosító, megterhelő) fél részéről tett s az okiratba foglalandó ama nyilatkozattal: „Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy az 1600/1944. M. E. sz. r. 14. §-a szerint e r. korlátozó rendelkezései alá nem esem“.

Ismétlem: mező- és erdőgazdasági, kis- és nagyközségbeli ingatlan minden elidegenítését (de csak ezt) illetően változatlan az eddigi jogállapot, vagyis az elidegenítő részéről nyilatkozat: „Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy az 1941: XV. t.-c. 9. vagy 16. §-a értelmében nem vagyok zsidó“⁷ s természetesen a szerző részéről ugyancsak büntetőjogi felelőssége tudatában tett ama nyilatkozat, hogy magyar állampolgár és ingatlanszerzési képességét az 1942: XV. t.-c. 2. §-a nem korlátozza.⁷

Amint már érintettem, a r. (3. §. 3. bek.) előírja annak a tkvi hatóságnál való kötelező bejelentését, hogy az ingatlan tulajdonosa zsidó; a tkvi hatóság által e bejelentés alapján a B. lapon eszkozlendő feljegyzés joghatálya, hogy az illető ingatlan jogügylettel sem el nem idegeníthető,

⁵ Ezt pedig — mint ezt már régen e lap hasábjain is sürgettem — igen kívánatos lenne; persze olyan, amely azt is megmondaná, hogy az illető melyik jogszabály szempontjából zsidó s melyik jogszabály szempontjából nem zsidó; tudvalevő ugyanis, hogy a zsidók fogalma különféle jogszabályokban különféleképen van meghatározva s különféle jogszabályok alkalmazása szempontjából más és más a zsidók fogalma.

⁶ L. „Az ú. n. zsidó-ingatlantörvény végrehajtási rendelete“ c. cikkemet Közlönyünk 1943. évi 6. számában. —

⁷ E vonatkozásban tehát az 1941: XV. t.-c. tartandó szem előtt s nem a tágabb körű r. (14. §.).

sem pedig — most már nem csak nem zálogosítható el, de egyébként sem terhelhető meg. —

Nehéz és szövevényes ez a joganyag s különösen nehéz azt a lap

A r.-nek a közjegyzői gyakorlatot is érintő ama rendelkezésére mutatok még rá, hogy a zsidók üzlete (üzeme) folytatására a kormány a 10. §. 4. bek. értelmében vállalati vezetőt rendelvén, ennek a hivatalos lapban való közzétételétől kezdve — az eddigi szervek kényviselési jogának egyidejű

örökösök még elismerve (megállapítva) nincsenek és a hagyaték még bírólagon átadva nincs.

7. A jövőben kötendő ügyleteknél, ahol az ügylet tárgya ingó elidegenítése, vagy elzálogosítása, vagy ingatlan megterhelése, az elidegenítő ügyfél jelentse ki büntetőjogi felelőssége tudatában, hogy a rendelet 14. szakasza szerint nem zsidó.

Ingatlan elidegenítésénél különbség teendő, hogy az 1942. évi XV. t.-c. alá eső ingatlanról van-e szó, vagy sem, Ha az 1942. évi XV. t.-c. alá eső ingatlanról van szó, úgy az 1941. évi XV. t.-c. alkalmazandó; ha egyéb ingatlanról, akkor az 1.600/1944. M. E. számú rendelet. Ingatlan megterhelése esetén az 1.600/1944. M. E. sz. rendeletre kell utalni.

Külföldi honosok esetében a rendelet 14. szakaszának utolsó bekezdése irányadó; a viszonyosság kérdésében pedig az Igazságügyi Miniszter Úr kereendő meg.

Dr. vitéz Fekete László.

A nyugdíjintézet közgyűlése.

A Királyi Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézete Budapesten 1944. évi március hó 19. napján megtartott évi rendes közgyűléséről szóló, a múlt havi számunkból anyagtorlódás miatt kimaradt tudósítást az alábbiakban hozzuk.

A közgyűlésen jelen voltak a nyugdíjintézet részéről: Cholnoky Imre dr. elnök, Szemerjay-Petrán Tibor dr. elnökhelyettes, Bathó Kálmán dr., Krenner Zoltán dr., Östör András dr., Tárczay Rudolf dr. intézőbizottsági tagok, Kovácsy Zoltán dr., Antalffy-Zsiros Aladár dr. és Belesák László dr. az állandó ellenőrzőbizottság tagjai. Jelenvoltak továbbá az aláírási ivenk szerint: Balassa Lajos dr., Barcs Ernő dr., Berzsényi László dr., Büky-Elbel Tibor dr., Doszpolý Dezső dr., Enyedy Imre dr., Fábinyi Leó dr., vitéz Fekete László dr., Gálffy Ferenc dr., Hedry Aladár dr., Horváth Kamilló dr., Jármy Béla dr., Jelen Miklós dr., Joannovits Jenő dr., Kállay Endre dr., Kepes János dr., Király Károly dr., Kmoskó Béla dr., Körössy Bertalan dr., Lázár Ferenc dr., Lénárt Dezső dr., Lipcsey Péter dr., Matheovich Ferenc dr., Májay Dezső dr., Molnár Kálmán dr., Nagy Béla dr. (Pápa), Pekker Emil dr., Pulay József dr., Pummer Sándor dr., Richter Richárd dr., Rónay Tibor dr., Szakáts István dr., Szentiványi Géza dr., Szmrecsányi Pál dr., Tóth Endre dr., Zakariás János dr. kir. közjegyzők és vitéz Fekete Lajos dr., Hedry László dr., Nemes György dr., Praznovszky Endre dr., Török Béla dr. kir. közjegyzőhelyettesek.

A közgyűlésen a nyugdíjintézet múlt évi működéséről *Cholnoky Imre dr.* számolt be s beszámolóját a következő szavakkal vezette be: „A világ homokóráján megint lepergett egy esztendő, illúziókban kimondhatatlanul megszegényedtünk, keserves tapasztalatokkal azonban annál jobban meggazdagodtunk. A kiméletlen harc és háború fékezhetetlen dühvel tombol tovább és az évezredes kultúrális és szent emlékeken át az apokalyptikus

lovasok vad paripájukon száguldanak. A XX. századbeli ember teli tudással, idealizmussal és szociális érzékkel a tudomány és a technika álarca mögé bujva túltesz a barlangban lakott ős vadságán és kegyetlenségén. — A háborúban résztvett közjegyzők és helyettesek egyébként mindenütt férfiasan megállották helyüket, többen kitüntetésben is részesültek és ismét fényes tanújelét adták annak, hogy a közjegyzői kar nemcsak tollat, hanem ha erre szükség van, az ősi kardot is éppen olyan jól tudja forgatni“.

Az elnök ezután ismerteti az 1943. évi költségvetési előirányzatot egybevetve a zárszámadással. E szerint

a bevételeknél:

járulékra előirányoztatott	257.712 P — f.
tényleg befolyt	249.943 P 59 f.
Az intézeti bérházunk hozadékára előirányoztatott	32.000 P — f.
tényleg befolyt	31.145 P 93 f.

a kiadásoknál:

végellátásra előirányoztatott	230.000 P — f.
tényleg kifizettetett	246.910 P — f.
költségekre előirányoztatott	3.420 P — f.
tényleg kifizettetett	4.862 P 25 f.

„Gazdálkodásunk — állapítja meg ezután az elnök — a múlt évben sajnos, már erősen háborús gazdálkodás volt és ez az oka annak, hogy költségvetési előirányzatunk és a tényleges kiadások, valamint bevételek között eltulodások mutatkoznak. A járulékokra előirányzott összegnél azért volt kevesebb bevételünk, mert a tervezett nyugdíjjárulék emelést a később előadott okok miatt nem vettük foganatba. Sok olyan előre nem látható kiadás merült fel, amiről az 1943. év elején még halvány sejtelmünk sem lehetett. A kincstár részéről tapasztalható állandó emelés sajnos visszahatás nélkül nem maradt. Intézeti bérházunk jövedelme is ezek miatt évről-évre csökken, mert új és új címeken kell a háztulajdososoknak a házbérből kapott filléreit leadnia. Növeli kiadásainkat az állandó áremelkedés is, a 3 pengő 10 filléres szent ma már 7.— pengővel számlázzák. Az idei rendkívüli enyhe télnek volt köszönhető, hogy a mérsékelt szénellátásra való tekintettel bérházunk fűtése zavartalan volt. Sajnos bérházunk központi fűtési berendezése kétszer mondotta fel a szolgálatot, minden esetben egy-egy kazánunk megrepedt és ezek egyes részeit újakkal kellett kicserélni, ami miatt folyó évi házbérből jövedelmünk nagymértékben csökkenni fog. Meg kell említenem még azt is, hogy a mérlegben bérházunk csak bekerülési értékkel van felvéve, mert a mai felhajtott árakkal reálisan nem számolhatunk. Csak tájékoztatásul jegyzem meg, hogy bérházunk ma 3.000.000.— pengőért könnyen értékesíthető lenne.“

Örömmel jelentette ezután az elnök a közgyűlésnek, hogy a mérleg-számlában feltüntetett hátralék a nyugdíjintézet fennállása óta a legalacsonyabb nivóra szállt alá. Elismeréssel emlékezik meg ezután a kassai és a szombathelyi kamarák tagjairól akik járulékfizetési kötelezettségüknek a legpontosabban tettek eleget. Rámutat ezután az elnök arra, hogy a nyugdíjintézet vezetősége az elmúlt évben is állandóan figyelemmel kísérte a megélhetés körülményeit és mindig gondolt arra, hogy végellátottjai szükségét ne szenvedjenek.

A továbbiakban az elnök a következő közléseket teszi: „A fővárostól kapott telken a háborús viszonyok miatt még éveken át sem építközhetünk, meglevő készpénzünket annak idején befektetni és így értékben átmenteni nem sikerült. Ingatlant ma már szinte lehetetlen venni a túlságosan felhajtott árak miatt. A pénz vásárló erejének ilyen nagymérvű csökkenésére egy év előtt még senki sem gondolhatott. Az intézőbizottság beható számítás és tanácskozás után arra az eredményre jutott, hogy a meglevő készpénzzel a végellátottak járandóságait kívánja felemeltetni. Elhatározta egyúttal azt is, hogy mindaddig, amíg a háború tart készpénztőkét nem gyűjt és lehetőleg a meglevő készpénzt is a végellátások mértékének javítására használja fel. Az intézőbizottság az erre vonatkozó javaslatot az Igazságügyminiszter úrnak meg is tette, ahol is legnagyobb jóindulattal és megértéssel fogadták azt, és ennek eredménye a 85.100/1943. I. M. számú rendelet lett. Magyarországon megint nyugdíjintézetünk lett az első, mely végellátottjainak további gondtalan megélhetését biztosítani igyekezett. Ma már egy-egy özvegy havi 350.— pengőt kap és van olyan is, aki gyermekeivel együtt havonta 725.— pengő végellátást élvez. Az intézőbizottság ezzel szemben a nyugdíjjárulékot nem emelte és nincs is szándékában emelni addig, amíg a meglevő készpénz vagyona a szükségletet fedezi. A nyugdíjszabályzatban előírt tartalékolást pedig éveken keresztül a nyugdíjintézeti bérház fedezni fogja és így minden biztosítékunk meg van arra, hogy a végellátási összegeket a tagok további megterhelése nélkül viselhessük. A felügyeleti hatóságunk ezzel kapcsolatban egyéb óhajunkat is teljesítette és ezzel az intézőbizottság munkáját lényegesen csökkentette. A jelöltek járulékát is fel kellett emeltetnünk, hogy ezzel az ellenszolgáltatás nagymérvű különbözete valahogy kiegyenlítessék. Jelentést kell még tennem arról is, hogy az ügyvédekől kinevezett, de nyugdíj jogosultságot még nem szerzett királyi közjegyzők hátramaradottjainak végellátása még tető alá nem került, az illetékes tényezőkkel már tárgyalások folytak. A kérdés megoldása azonban nem olyan egyszerű, amint az az első pillanatban látszik, mert több ütköző pontot kell kiküszöbölni, ami mindkét nyugdíjintézetet lényegesen érinti.

Az elmúlt évben a nyugdíjintézetnek 320 közjegyző, 49 helyettes és 6 jelölt, összesen tehát 375 tagja volt. Elhalt a múlt évben 13 közjegyző, állásáról lemondott 1 közjegyző, ezekkel tehát a nyugdíjintézet megalakulása óta összesen 110 közjegyzői állás, vagyis a jelenlegi létszám 34%-a üresedett még Végellátásban részesült teljes nyugdíjjal 55 közjegyző és 2 helyettes özvegye, félnyugdíjjal 10 közjegyző özvegye, segélyt kapott 21 özvegy, nevelési pótlékot pedig 20 árva, rokkantsági nyugdíjat 4 közjegyző, így tehát a végellátottak száma a 3 nyugdíjas közjegyző feleségével együtt 115 személy. A végellátottak száma a múlt évben 13-al emelkedett. A nyugdíjintézet megalakulása előtt elhalt közjegyzők özvegyei tehát a múlt évben is 34.250.— pengőt kaptak, ami újra fényes bizonyítéka a közjegyzői kar önzetlen áldozatkészségének. A végellátottak közül a múlt évben meghalt 1 közjegyző, 3 özvegy és 1 segélyes. Nagykorúvá vált 2 árva. A nyugdíjintézethez a múlt évben 718 beadvány érkezett, eddig tehát a legmagasabb szám. A beadványok a lehetőséghez képest azonnal elintéztettek. Az intézőbizottság 16 ülést tartott.“

Az elnök ezután megemlékezik arról, hogy Szemerjay-Petrán Tibor dr. a nyugdíjintézet elnökhelyettesi állását immár 10 éve tölti be s őt ez alkalommal meleg szavakkal köszöntötte. A döntőbíróóság a múlt évben 2 ülést tartott Barcs Ernő dr. elnökhelyettes szakszerű vezetése mellett. Az állandó ellenőrzőbizottság az intézet pénzügykezelését többször megvizsgálta és mindent rendben talált. A nyugdíjintézet készpénzvagyont és értékeit a múlt évben is a Magyar-Olasz Bank Részvénytársaság Margit-körúti fiókja kezelte.

Az állandó ellenőrzőbizottság jelentését a közgyűlés az 1943. évi zárszámadással, a vagyoni és mérleg-számlával együtt elfogadta és a felmentvényt az intézőbizottságnak megadta. Az 1944. évi költségvetési előirányzat felülvizsgálása rendjén az elnök utalt arra, hogy az intézőbizottság a nyugdíjasok jobb elláthatása végett a végellátási összegek felemelését kérte és az Igazságügyminiszter úr ezt el is rendelte. Az intézőbizottság felelősségének tudatában a kérdést minden oldaláról megtárgyalva, arra az álláspontra jutott, hogy a háború tartama alatt a készpénzvagyoni gyűjtését lehetőleg mellőzi és a pénz vásárló értékének erős csökkenése alatt a meglevő készpénzt a végellátási összegek emelésére fordítja, de ezzel szemben a nyugdíjjárulékok összegét lehetőleg nem emeli. A tartalékba helyezendő összeg fedezetére szolgál a nyugdíjintézet bérháza, amelynek értéke a tartalékalapra félreteendő összeget még éveken keresztül fedezni fogja. A költségvetési előirányzatban mutatkozó hiányból mintegy 53.000.— pengőt a ház és ennek többi részét a készpénz vagyona fedezi és így végeredményben a kitüntetett hiány fedezése könyvelési művelettel keresztülvihető. Megemlítette itt még az elnök, hogy a közlönyben közzétett költségvetési előirányzatba sajnálatos hiba csúszott be, így nevezetesen a bevétel és kiadás rovat feltüntetése és a kiadási végösszeg tévedése, ezzel kapcsolatban megállapítja, hogy a kiadás végösszege nem 384.000.— pengő, hanem 394.000.— pengő. A közgyűlés az elnök előterjesztése alapján a költségvetési előirányzatot is egyhangúlag elfogadta.

Bejelentette ezután az elnök, hogy az elnöki tisztséget immár 6 év óta elég súlyos viszonyok között viseli s a kívánatos váltógazdaságra tekintettel kérte, hogy a közgyűlés mentse őt fel az elnöki tisztség további viselése alól. A közgyűlés azonban a nyugdíjintézet zavartalan és mintaszerű vezetésével igen komoly érdemeket szerzett elnök kérését nem teljesítette s őt egyhangú lelkesedéssel újabb 3 évre a nyugdíjintézet elnökévé választotta. Az elnök meghatott szavakkal köszönte meg a közgyűlés bizalmát, majd előterjesztést tett az intéző- és állandó ellenőrző bizottság tagjainak megválasztására nézve. A közgyűlés az előterjesztésnek megfelelően az intézőbizottság rendes tagjaiul 3 év tartamára Bathó Kálmán dr., Krenner Zoltán dr., Szemerjay-Petrán Tibor dr. királyi közjegyzőket, vitéz Fekete Lajos dr. közjegyzőhelyettes, póttagjaiul pedig Tárczay Rudolf dr. kir. közjegyzőt és vitéz Gyene Sándor dr. kir. közjegyzőhette, az állandó ellenőrzőbizottság tagjaiul az 1944. évre Kovácsy Zoltán dr., Antalfy Zsiros Aladár dr. kir. közjegyzőket és Rónay Aross István dr. kir. közjegyzőhelyettes egyhangúlag megválasztotta.

A közgyűlésre Pekker Emil dr. kir. közjegyző terjesztett elő indítványt a nyugdíjintézet vagyonának lehetőleg földbirtokba leendő fektetése

tárgyában. A közgyűlés az indítványt érdemi tárgyalás végett az intézőbizottságnak adta ki. Ezzel a közgyűlés tárgysorozata kimerült s azt az elnök berekesztette.

Itt említjük még meg, hogy Lipcsey Péter dr. egri kir. közjegyző 200 pengőt, egy magát megnevezni nem akaró kir. közjegyző 50 pengőt adakoztak a nyugdíjintézet gyorssegély alapja javára.

Megemlítjük végül, hogy a nyugdíjintézet intézőbizottsága április 21 napján tartotta meg Cholnoky Imre dr. elnöklete alatt alakuló ülését, amelyen elnökhelyettségé ismételt is Szemerjay-Petrán Tibor dr. intézőbizottsági tagot választották meg.

Közlemények.

Kinevezés. Magyarország Kormányzója a belügyminiszter előterjesztésére *Kukorelly* György dr. titeli kir. közjegyzőt, a felsőház tagját Bares és Hont, valamint Nyitra és Pozsony közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék főispánjává nevezte ki.

Athelyezések. Az Igazságügyminiszter *Kukorelly* György dr. érsekújvári és *Mayer Jenő* dr. titeli kir. közjegyzőket saját kérelmükre kölesönösen áthelyezte.

Halálozás. *Laczkó* Béla dr. ungvári kir. közjegyző Ungvárott 1944. április 2. napján meghalt. A felvidék visszacsatolásával 1939. év július havában nyert közjegyzői kinevezést s azóta folytatott szorgalmas és eredményes közjegyzői tevékenységet. A debreceni kir. közjegyzői kamara a megüresedett állásra helyettesül *Csopey Gábor* dr. ungvári közjegyzőt rendelte ki.

A közjegyzők felsőházi tagválasztása. A m. kir. belügyminiszter 5836/1944. B. M. számú rendeletével arra való tekintettel, hogy a m. kir. közigazgatási bíróság a kir. közjegyzői kamarák kiküldöttei részéről 1942. december 19. napján megválasztott felsőházi tag és póttagnak megválasztását az 1943. évi december 21. napján megtartott ülésében hozott 1015/1943. K. számú ítéletével megsemmisítette, új felsőházi tag és póttag megválasztására határnapul 1944. évi május hó 10. napját tűzte ki. A belügyminiszteri rendelet alapján az igazságügyminiszter fog a választás vezetésére biztost kiküldeni. A választáson a törvény szerint minden kir. közjegyzői kamara közgyűlése részéről megválasztott két-két elektor fogja a közjegyzői kar választási jogát gyakorolni.

A pécsi kamara felterjesztése az igazságügyminiszterhez. A kir. közjegyzőknek polgári foglalkozásukban való meghagyása tárgyában a pécsi kir. közjegyzői kamara ismételt is felterjesztést intézett az igazságügy és ezúttal a pénzügyminiszterhez is. A kamara igen gondos csoportosításban foglalkozott azokkal az indokokkal, amelyek köz- és kincstári érdekekből kívánatosnak teszik a közjegyzőknek polgári foglalkozásukban való meghagyását. Különös nyomatékkal mutatnak rá a felterjesztések arra, hogy a

tömeges közjegyzői behívások megbénítják a jogszolgáltatást s a hagyatékok függőben maradásával a kincstári illetékkövetelések befolyását jelentősen késleltetik. A kamara az igen alaposan egybeállított felterjesztéseket hasonló állásfoglalás végett megküldötte az ország többi kamaráinak is.

Az örökhatározó akaratának tiszteletben tartása címen az előző számban megjelent közleményhez, mellyel valószínűleg mindnyájan egyetértünk, — még a következőket szeretném hozzáfűzni. Vannak nemcsak vitán kívül érvényes vagy érvénytelen, hanem aggályos, kétes végrendeletek is. Az 1876:XVI. t.-c. a végrendelet alakszerűségeit világosan meghatározza ugyan, mégis nem egyszer látjuk, hogy a bíróságok ugyanazon végrendelet érvényessége tekintetében különböző ítéleteket hoznak, sőt a Kúria is — nem is mindig lényegtelen — hiányokat, a körülmények és bizonyítékok mérlegelésével, különbözően bírál el. Ügyvédi gyakorlatom alatt saját peremben mondotta ki érvényesnek azt a „végrendeletet“, melynek záradéka a következő volt: „a beteg és a felek előtt felolvasva helybenhagyva aláíratott“, kelet, aláírások. Hiába érveltem azzal, hogy a beteg nem szükségképpen azonos a végrendeletkével, a tanúk pedig a felekkel, s így 3 lényeges kellék is hiányzik, mert a záradékkal nincs igazolva sem a végrendeletké és tanúk előtt történt felolvasás, sem a végrendeletké által való helybenhagyás és aláírás, — a bíróság mindezt megállapíthatónak látta az aláírásokból. Hiába érveltem azzal is, hogy emellett a felfogás emellett a záradék az egy „felolvasatott“ szóra volna korlátozható, hiszen a többi tények is következtethetők az aláírásokból: a végrendelet végső fokon is érvényes maradt. Mi történjék akkor, mikor az örökös egy ilyen végrendeletre nézve kénytelen, — bírói ítélet előtt — nyilatkozni, a tárgyaló közjegyző pedig felelősség mellett tanácsot adni? Szinte megoldhatatlan helyzet előtt állnának, emellett még a hagyatéki eljárás békés, — tehát kívánatos — befejezése is lehetetlen volna, ami pedig nem lehet a bíróság intentiója. A Kúria a múlt számban tárgyalt ítéletével nyilván a hitelezők kijátszását kívánja megelőzni, tehát nem az örökös károsító szándékán vagy jóhiszeműségén, hanem azon a tényen volna a hangsúly, hogy alakilag érvénytelen végrendeletet fogadott-e el? Mégis talán nem tévedek, ha azt hiszem, hogy itt is abból az általános jogszabályból kell kiindulnunk, hogy a hitelezőket *szándékosan* még érvényes végrendelettel sem szabad megkárosítani. (Mert erre is van mód, ha pl. az örökös — előzetes megállapodás után — azért készített szülőjével más javára — bár alakilag érvényes — végrendeletet, hogy a hagyatéki értékét ettől majd visszakapja. Erről a jogszabályról való felvilágosítás után azt hiszem nyugodt lelkiismerettel adhatjuk meg ezentúl is azt a további felvilágosítást, hogy ha valaki a hagyatéki visszautasíthatja, akkor a végrendeletet is — ha az alakilag hiányos is — elfogadhatja. Dr. *Östör* Lajos soproni kir. közjegyző.

Kézbesítések Romániában. Az Igazságügyminiszter 7161/1944. I. M. VII. számú tájékoztató rendelete szerint Romániában lakó alperesek ellen indított perekben — s így a hagyatéki ügyekben az örökösök — hirdetmény útján való megidézésének akadálya nincs. Egyrészt ugyanis a Romániában a kényszer kézbesítés szabályai szerint diplomáciai úton megküldött iratok egyáltalán nem kézbesítetnek ki, másrészt pedig a román belügyminiszter

245/1943. számú rendelete szerint a második bécsi döntés alapján Magyarországhoz visszaesatolt erdélyi területről román területre költözött egyéneknek Magyarországról származó ügyiratokat kikézbcsíteni tilos.

Allampolgárság és idegenek öröklése a felszabadult erdélyi részen. Vettük a következő sorokat: „A Közlöny ez évi március havi 3. számában a fenti címen egy cikk jelent meg ifj. Rápolthy Nagy Jenő nagysomkúti kir. közjegyzőhelyettes tollából, melynek II. részével kívánok foglal kozni. Nevezetesen az említett cikk II. része utal az igazságügy és földmívelésügyi miniszterek által együttesen kiadott 280.000/1941. F. M. sz. rendelet 3. §-ában foglaltakra, mely szerint idegen állampolgárok mező- és erdőgazdasági ingatlanokat örökség útján külön engedély nélkül is megszerzhetnek, — s annak a nézetének ad kifejezést, hogy ez a rendelkezés ellentétben van a 18.900/1941. I. M. sz. rendeletben foglaltakkal, mely szerint idegen állampolgár a felszabadult keleti és erdélyi országrészekeken erdő- s mezőgazdasági ingatlanokat csak külön földmívelésügyi miniszteri engedély alapján örökölhet. A cikkirónak látszólag és elvileg igaza volna, ha el nem került volna figyelmét a Budapesti Közlöny 1942. évi július 7-i, 151. számában közzétett 50.000/1942. I. M. sz. rendelet, mely szerint a „280.000/1941. F. M. számú rendelet 2. §-a az 1440/1941. M. E. számú rendelet 4. §-ának, valamint a 18.900/1941. I. M. sz. rendeletnek (mind a hivatkozott cikkben, mind az 50.000/1942. I. M. sz. rendeletben a 18.900-as rendeletre, mint M. E. rendeletre történik hivatkozás, de tévesen, mert ez I. M. rendelet, ekként is jelent meg a Budapesti Közlöny 1941. évi március 15-i 62. számában) rendelkezéseit nem érinti.“ Az 50.000/1942. I. M. sz. rendeletet teljes egészében közölte a Közlönynek 1942. évi július 7. száma, azt a Közlönynek 1942. évi augusztus havi 8. számában megjelent cikkemben már magam is felemlítettem s igyekeztem kifejtetni eme rendelet végrehajtása körül támadható bizonytalanság miatti aggodalmaimat, azonban — ismétlem — úgy látszik a cikkirónak a rendelet elkerülte figyelmét s a cikkében foglaltakból következtetve elkerülte figyelmét ama hagyatéki bíróságoknak is, amelyek „más és más gyakorlatot folytatnak“ e tekintetben, mert az 50.000/1942. I. M. sz. rendelet második bekezdésében foglalt ama intézkedés következtében, hogy a keleti és erdélyi országrészekeken továbbra is szükséges az erdő- s mezőgazdasági ingatlanok örökség útján való megszerzéséhez is a F. M. engedélye, további kétségnek helye nem lehet, ez a kérdés el van döntve s ez nem is akadályozhatja egy hagyatéki ügynek sem a befejezését s így ennél fogva a kincstár (de még az eljáró közjegyző sem!) nem károsodhatik.“ *Horváth* Sámuel dr. tekei kir. közjegyző.

Fuvar ij hagyatéki ügyekben. A paksi kir. járásbíróság egy hagyatéki ügyben a kir. közjegyző részéről felszámított fuvardíjat nem állapította meg. A végzés ellen a kir. közjegyző felfolyamodással élt s a szekszárdi kir. törvényszék Pkf. 2469/6/1943. számú végzésével a járásbíróság végzésének felfolyamodással megtámadott részét megváltoztatta s a felszámított fuvardíjat a következő indokolással állapította meg: „A kir. közjegyző a hagyatéki tárgyalást a helyszínen tartotta meg, amikor is nem vitásan fuvarhozzájárulási költség merült fel. Az elsőbíróság ezt az összeget a kir. közjegyző részére meg nem állapította azzal, hogy a 6.800/1935. I. M. számú

rendelet hatályon kívül helyezte a 60.600/1926. I. M. számú rendelet 24—29. §-ait és a közjegyző által felszámítható fuvar költségről nem rendelkezik. Azonban a 60.600/1926. I. M. számú rendelet 21. §-a szerint ha a hivatalos eljárás helye a kir. közjegyző irodahelyiségétől legalább egy kilométerre van és a kir. közjegyző nem a fél alkalmatosságát használta, vitelbér felszámításának van helye. A most hivatkozott rendelet helyet a 6800/1935. I. M. számú rendelet hatályon kívül nem helyezte. Ez utóbbi rendelet ugyan a vitelbérről nem intézkedik, hanem csak 10% díjpótlék felszámítását engedi meg a székhelyen kívül végzett ténykedésért. Amde a 60.600/1926. I. M. számú rendelet külön szabályozza a vitelbér és díjpótlék felszámításának eseteit, amiből okszerűen következik, hogyha az utóbb életbelépett 6800/1935. I. M. számú rendelet csupán a díjpótlékre vonatkozó korábbi rendelkezéseket helyezi hatályon kívül és kifejezetten csak ennek eseteit szabályozza újra, akkor a korábbi rendeletnek a vitelbérről vonatkozó intézkedései hatályukban ma is fennállanak. A kifejtettek tekintettel az elsőbíróság végzését megváltoztatni és a kir. közjegyző javára a felszámított vitelbért megállapítani kellett.“

Gépirásban is jártas lehetőleg közjegyzői irodai gyakorlattal bíró alkalmazottat keres azonnali belépésre *Richter* Richárd dr. kir. közjegyző, Budapest, VII., Károly király-út 5/a.

Állandó közjegyző helyettesnek ügyvédet, vagy nyugalmazott bírót keresek. Cím a kiadóban.

Dr. *Warga* Benjamin kunszentmiklósi kir. közjegyző keres azonnali belépésre olyan helyettes, aki az iroda önálló vezetését vállalja. Jelenlegi cím: Kecskemét, Nagykőrösi-u. 13. sz. I. emelet.

Rendeletek.

810/1944. M. E. sz. A visszaesatolt területeken az ügyvédek és a helyettes ügyvédek névjegyzékébe felvételre megszabott határidők meghosszabbítása. (Bp. K. 51.).

940/1944. M. E. sz. A légitámadások következményeinek elhárításáról és az ezzel kapcsolatos jogviszonyok rendezéséről szóló 1.200/1943. M. E. számú rendelet kiegészítése és módosítása. (Bp. K. 57.).

790/1944. M. E. sz. A Magyar Királyság és a Független Horvát Állam között a jogvédelem és a polgári kereskedelmi ügyekben nyújtandó jogsegély tárgyában Zágrábban az 1943. évi október hó 8. napján aláírt egyezmény kihirdetése. (Bp. K. 66.).

1.210/1944. M. E. sz. A zsidók közszolgálatának és köz megbízatásának továbbá ügyvédi működésének megszüntetése. (Bp. K. 73.).

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle,

Magyar Jogi Szemle. Az idei 3. szám sok értékes cikk és közlemény mellett ismertetést hoz *Telman* Sándor dr. kir. közjegyzőnek az Örökösödési eljárásról szóló kézikönyve legújabb kiadásáról. Az ismertetést közjegyzői vonatkozására tekintettel az alábbiakban kivonatosan közöljük azzal, hogy a kitűnő ismertetés szerzője *Sárffy* Andor dr. az igazságügyminisztériumba beosztott kúriai bíró, egyetemi magántanár.

Telman Sándor kir. közjegyzőnek Örökösödési eljárás című könyve harmadik kiadásban most jelent meg. Jogi irodalmunkban ritka siker, hogy egy munka, amelynek első kiadása 1928-ban jelent meg, 1934-ben második, 1943-ban pedig már harmadik kiadást érhetett. A könyv kiadásról kiadásra növekedett terjedelemben. Első kiadása 348, a második 501 oldalra terjedt, ez a harmadik kiadása pedig már 587 oldal terjedelmű. De nemcsak terjedelemben növekedett, hanem belső értékben és gyakorlati használhatóságban is gyarapodott minden újabb kiadás. Jogi irodalmunk a perenkívüli eljárásokat meglehetősen elhanyagolja. Ennek az egyik oka nyilván az, hogy egységes perenkívüli eljárási kódexünk van és az alaptörvény megalkotása után egymásután jelentek meg a hozzáírott kommentárok. (Imling, Trux, Ragályi—Köcsön, Fodor—Márkus, Hercegh Mihály.). Az azt követő évtizedekben irodalmi művelése ellanyhult, Telman könyvéig nagyobb kommentár nem készült, Móricz József „Közjegyzői Ügyvitel” c. könyvében ötvenhárom oldalt szentelt az örökösödési eljárásnak. Az utóbbi években elég bő irodalmi művelésben részesült az örökösödési eljárás, különösen a Kir. Közjegyzők Közlönyében megjelent cikkekben.“

„A könyv elsősorban megbízható anyaggyűjtemény. Az örökösödési eljárással kapcsolatos törvények és rendeletek — ide nem értve az öröklési illetékekre vonatkozó szabályokat — valamint az idevonatkozó bírói határozatok elvi kijelentései szószerint közölve vannak. De ezenfelül bőséges és alapos jegyzetek is vannak benne, amelyek a jogszabályok értelmének megvilágítására, valamint a jogszabályok szövegezési és szerkesztési hibáinak feltüntetésére és helyesbítésére szolgálnak.

A könyv egyébiránt többet ad, mint amennyit címe ígér. Az örökösödési eljárás szabályain kívül sokhelyütt tartalmazza az anyagi öröklési jog egyes szabályainak ismertetését is. Így például a 234—240. lapokon ismertetve van a kötelesrészre vonatkozó, a 307—313. lapokon az özvegyi jogra vonatkozó jog. A rendszer tisztasága nevében talán kifogásolni lehetne ezeknek a részeknek a könyvbe való felvételét. Gyakorlati szempontból azonban meglehet a maga jogosultsága. Az ellen sincs szavunk, hogy a könyv a tényleges birtokos bejegyzésére vonatkozó telekkönyvi szabályokat is ismerteti (249—252 lap), kívánatos lett volna azonban megemlíteni, hogy ebben a tárgyban egy újabb, bár még hatályba nem lépett törvényünk is van (1938 : XI. t.-c.).“

„A könyv néhány helyen foglalkozik azzal a kérdéssel, hogy a polgári perjog szabályai az örökösödési eljárásra mennyiben állanak. (37., 101., 182., 194., 220. l.). Nyilván azért ilyen szétszórtan, mert a könyvnek bevezető része nincs. Ezt sajnáljuk, mert így az erre vonatkozó fejtegetéseket és határozatokat nehéz összekeresgélni, annál nehezebb, mert a betűrendes tárgymutató „polg. perrendt. szabályainak alkalmazása az öban“ címszó alatt az említett helyeknek nem valamennyire, hanem csak a 37. és 220. lapokra utal, holott a Kúria általános állásfoglalása éppen a 101. lapon van.“

„Talán nem kell mondanunk, hogy mikor a könyv érdemeinek teljes elismerése mellett egyes kifogásokat is tettünk, célunk az volt, hogy a könyv következő kiadásainak tökéletesítésében közreműködjünk. Elvégre a munka, amely ilyen rövid idő alatt három kiadásban jelent meg, bizonyosan meg fog jelenni negyedik és további kiadásaiban is. Ezt az érdekes szerzőnek szívből kívánjuk is.“